

Problems of School Administrators Regarding the Adaptation of Students to School in the Disaster Process

Musa ARICI^a, Süleyman GÜNEŞ^b, Tuba YAVUZ^c

Keywords:

Disaster,
School Administrator,
Student

Submit: 25.08.2023

Accept: 28.09.2023

Publish: 30.09.2023

Research Article

DOI:10.5281/zenodo.8406460

ABSTRACT

In this research, which reveals what kind of problems school administrators encounter during the disaster process, the strategies they apply to solve these problems in their own institutions, and the solution proposals, the case study design, one of the qualitative research methods, was used. The study group of the research consists of 12 school administrators, three from each level, working in kindergartens, primary schools, secondary schools and high schools in the Şehitkâmil District of Gaziantep in the 2022-2023 academic year. The data were collected using the "Semi-Structured Interview Form" prepared by the researchers. Content analysis technique was used to analyze the data. The findings were gathered under the themes of problems encountered, solution suggestions and developed applications. As a result of the research, it was stated that the students experienced anxiety, uneasiness, pessimism, sensitivity to movement and fear problems. It is recommended to provide training on disaster education to school administrators, teachers, students, and parents, to use the school counseling services more effectively during disaster processes, and to offer post-disaster psychological support training to all teachers and administrators.

a. Ministry of National Education, Gaziantep, Türkiye Orcid: 0009-0009-3592-3693
musarici@gmail.com

b. Ministry of National Education, Gaziantep, Türkiye Orcid: 0009-0008-8741-2134
27sgunes@gmail.com

c. Ministry of National Education, Gaziantep, Türkiye Orcid: 0009-0001-8823-5263
tubayavuz1257@gmail.com

INTRODUCTION

As an ordinary cycle of nature, natural events affect our world. As a result of the deterioration of the balance of nature due to human-induced actions, the frequency, severity and impact of the events occurring over time have begun to increase and these events have been called "disasters" by human beings (Karabulut & Bekler, 2019). In the Annotated Glossary of Disaster Management Terms prepared by the Disaster and Emergency Management Presidency (AFAD), the term disaster is defined as "nature, technology or human-induced events that cause injuries or loss of life for the whole or a certain segment of the society, cause economic and social losses, disrupt or completely stop normal life and humanitarian activities, and the capacity of the affected society to cope with the existing means is not sufficient" (AFAD, 2014).

Disasters are situations that occur at a time when human beings do not expect and cause damage. Disasters are divided into two general classes as natural and artificial. We can define events such as volcanic eruption, earthquake, flood, tsunami, lightning as natural disasters. However, earthquake and flood are the leading ones (Kadioğlu, 2017). Geographically, Turkey, which has three major fault lines, namely Eastern Anatolia, Northern Anatolia and Western Anatolia Fault Line, is a region where earthquakes are frequently experienced (Maden, 2023). Therefore, many earthquakes have occurred in our country from past to present. According to the AFAD (Disaster and Emergency Management Presidency) report, the first earthquake with a magnitude of Mw 7.7, which occurred in Pazarcık district of Kahramanmaraş at 04.17 on 6 February 2023, affected eleven cities in our country, including Gaziantep, Kahramanmaraş, Diyarbakır, Malatya, Kilis, Şanlıurfa, Adıyaman, Hatay, Osmaniye, Adana and Elazığ. The earthquake was followed by frequent aftershocks in a short period of time, while the second earthquake with a magnitude of Mw 7.6, which occurred in Elbistan district of Kahramanmaraş at 13.24 on the same day, resulted in increased damage in these regions, resulting in a seven-day national mourning and the declaration of a State of Emergency (OHAL).

On 20 February 2023, an earthquake with a magnitude of Mw 6.4 occurred at 20:04 Turkey time with the epicentre in Yayladagi, Hatay. These earthquakes caused major destruction in 11 provinces in total. These earthquakes are unprecedented disasters in recent history in terms of severity and area covered (Presidency of Strategy and Budget [SBB], 2023). The scale of the disaster rendered almost all of the preparations made in advance inadequate. The time of the earthquakes, the season in which they occurred, the duration of their occurrence, and the fact that they were consecutive increased the dimensions of the disaster. AFAD, public authority and civil initiative had great difficulty in providing the first response to the earthquake that spread over a wide area (Şipal, 2023). Shelter, access to health services, heating, livelihoods, social protection, temporary settlement, clean water and hygiene were the problems that followed the earthquake crisis (Medium, 2023). More than fifty thousand people lost their lives, thousands of injured people were pulled from the rubble, more than half a million buildings were damaged, communication and energy infrastructure was damaged and significant material losses occurred.

After the earthquake, thousands of people had to take shelter in various places in order to continue their lives in line with the opportunities provided by friends, relatives, state and non-governmental organisations (Telli and Altun 2023). Most people in the earthquake region were left homeless. As a result, thousands of tents and container cities were established. In such an environment, it was impossible for students who could hardly meet their basic needs to find a study environment. The basic needs necessary to continue living have come to the fore. After these needs,

the need for education came to the fore. Following the earthquakes, schools across Turkey were closed for a while. Education started in 71 provinces on 20 February 2023, Diyarbakır, Şanlıurfa and Kilis on 1 March 2023, Adana, Gaziantep and Osmaniye on 13 March 2023, Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman and Malatya on 27 March 2023 (Ministry of National Education [MoNE], 2023).

Problems such as earthquakes, fires, wars, violence, climate crisis, floods or economic crises can negatively affect education systems. The most important factor that should not be forgotten here is that the right to education is an indispensable right for every child. As a result of these negativities, states have to guarantee children's right to education (Gencer, Kesbiç, & Arık, 2021). Due to natural disasters, children's right to education guaranteed by law should not be interrupted, and it should not be forgotten that this right of children becomes more important after the disaster (Pigozzi, 1999).

After the earthquake, students, parents, teachers and the whole environment experienced psychological and physical traumas, especially economic difficulties. In the aftermath of these natural disasters, the vital needs of children, especially the right to education, have become more important (Sinclair, 2007). As a result, it is absolutely necessary to prevent the decrease in the morale and motivation of our teachers as human beings and to provide all kinds of support in transferring their knowledge to children. If the causes of these factors affecting the success of teachers in the educational process are identified and the measures to be taken can be determined, success in schools will increase and teachers will be able to provide more effective education and training (Yıldız, 2000).

For these reasons, it is thought that it is important to determine the current problems based on the opinions of school administrators about the adaptation of students to school during the disaster process and what kind of studies, practices and solutions to the problems are important. In this respect, in the present study, the opinions of school administrators about students' adaptation to school during the disaster process were evaluated. In this context, questions were asked about what kind of problems school administrators faced during the disaster process, the strategies they applied to solve these problems in their institutions and their solution suggestions. As a result of the study, it is predicted that students can adapt to the education and training process during the disaster process and provide an important perspective in terms of effective continuation of the process. In addition, it is thought that it will be useful in terms of revealing what the effects of the educational policies and decisions taken during the disaster process are in school and classroom environments.

Purpose of the Study

The aim of this study is to reveal what kind of problems school administrators face during the disaster process, the strategies they apply to solve these problems in their own organisations and their solution suggestions. For this purpose, answers to the following questions were sought:

1. What are the main problems experienced by the students in your school during the disaster process after the earthquakes?
2. What are the practices you have developed for the problems experienced by the students?
3. What are your solution suggestions for the problems experienced by the students?

METHOD

Research Model

In this study, which was conducted to reveal the views of school administrators on the

problems experienced by school administrators regarding the adaptation of students to school during the disaster process, case study design, one of the qualitative research methods, was used. The most basic feature of qualitative case study is to investigate one or several situations in depth. Case study is a widely used approach in qualitative research (Yıldırım & Şimşek, 2013:45). According to Merriam (2013), case study is an in-depth description and examination of a limited system. The thing to be researched should be a limited system such as a single person, a programme, a group, an institution, etc.

Work Group

The study group of the research consists of 12 school administrators, three administrators from each level, working in kindergartens, primary schools, secondary schools and high schools in Şehitkâmil District of Gaziantep Province in the 2022-2023 academic year. The participants were determined by criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods. The basic understanding of this sampling method is to study all situations that meet a set of predetermined criteria. The criteria here can be prepared by the researcher or can be used in previously prepared criteria (Yıldırım & Şimşek, 2013:45). In this context, as a criterion in the current study, school administrators working in schools that experienced the 6 February 2023 Kahramanmaraş-based earthquake were included in the study group.

Table 1. *Personal Information of School Administrators Participating in the Study*

	Gender	Professional Seniority	Education Status	Position	Type of School	Duration of Service (Year)	Total Number of Students	Post-Disaster Training
Y1	Female	14	Master degree	School Principal	Kindergarten	7	225	Not taken
Y2	Female	11	Master degree	School Principal	Kindergarten	4	221	Not taken
Y3	Male	10	Undergraduate	School Principal	Kindergarten	5	280	Not taken
Y4	Male	21	Master degree	School Principal	Primary School	2	332	Not taken
Y5	Male	5	Undergraduate	Deputy Director	Primary School	2	800	Got it
Y6	Male	6	Undergraduate	Deputy Director	Primary School	3	860	Got it
Y7	Male	12	Undergraduate	School Principal	Middle School	5	825	Not taken
Y8	Male	23	Undergraduate	School Principal	Middle School	8	540	Not taken
Y9	Male	14	Undergraduate	Deputy Director	Middle School	8	340	Not taken
Y10	Male	20	Undergraduate	School Principal	High School	1	550	Not taken
Y11	Male	11	Undergraduate	School Principal	High School	11	300	Not taken
Y12	Male	25	Undergraduate	Deputy Director	High School	5	415	Not taken

As seen in Table 1, 2 of the participants in the study were female, 10 of them were male, and 8 of them were school principals and 4 of them were assistant principals. The professional seniority of the administrators varies between 5-25 years. The majority of the participants are undergraduate graduates. Three kindergarten, three primary school, three secondary school and three high school administrators participated in the study. It is seen that the school administrators participating in the study have at least 221 students and at most 860 students in their schools. It is also seen that the majority of the administrators did not receive any training on post-disaster education.

Data Collection

Interview method was used to obtain the data of the study. Semi-structured questions were used. Semi-structured interview technique, which is more flexible than structured interview technique, was used. In this technique, the researcher prepares the interview protocol including the questions he/she plans to ask in advance. On the other hand, the researcher can use sub-questions depending on the course of the interview and enable the participant to give more detailed answers to the questions (Türnüklü, 2000). Semi-structured interviews combine both fixed-choice answering and going in depth in the relevant field (Büyüköztürk et al., 2013). The most important convenience that this technique provides to the researcher is that more systematic information is obtained as a result of the continuation of the interview depending on the interview protocol prepared in advance (Yıldırım & Şimşek, 2013).

While preparing the data collection tool, the relevant literature was analysed and a pool of questions to be included in the data collection tool was created. After the items that would serve the purpose and importance of the research were determined from the question pool, the draft data collection tool was submitted to the opinion of 5 teachers who are experts in the field to ensure content validity and three open-ended questions were determined. In order to realise the reliability of the research, the answers given by the teachers to the open-ended questions were examined by the researchers and the items with "Agreement" and "Disagreement" were determined. Then, the following formula stated by Miles and Huberman (1994) was used for reliability calculation. $Reliability = (Agreement) / [(Agreement)+(Disagreement)] = 0.96$. Three open-ended interview questions were included in the data collection form; the main problems experienced by the students in the disaster process after the earthquakes, solution suggestions for the problems experienced by the students, and the opinions of the school administrators about the practices developed for the problems experienced by the students were taken.

After the earthquakes on 6 February, an appointment was made for the interviews with the school administrators who were willing to participate in the study and who were working in kindergartens, primary schools, secondary schools and high schools in Şehitkâmil District of Gaziantep Province in the 2022-2023 academic year, and the participants were informed about the subject and interviews were conducted in a friendly chat environment in their schools at the time they deemed appropriate. The interviews were written on the interview form. The interview started with obtaining personal information and then the questions in the semi-structured interview form were asked to the participants. The interviews lasted between 15 and 35 minutes on average, and statements that would direct the participants were avoided. As mentioned above, all interviewees were asked standardised questions, some interviewees gave short answers and some interviewees gave much longer answers; therefore, the duration of the interview varied.

Data Analyses

After the interviews were completed, the administrators were given codes as Y1, Y2, Y3... during the analysis process. Content analysis was used to analyse the data. Content analysis is one of the most important techniques frequently used in social sciences. Content analysis is defined as a systematic, repeatable technique in which some words of a text are summarised with smaller content categories by coding based on certain rules (İlgar & İlgar, 2014). It is a technique in which inferences are made to recognise certain features of a message in an objective and systematic way (Büyüköztürk et al., 2013). The main purpose of qualitative data is to collect similar answers to semi-structured

questions under certain themes and present them to the reader in a way that they can understand. Qualitative research data are analysed in four stages: coding the data, finding themes, organising codes and themes, presenting and interpreting the findings (Yıldırım & Şimsek, 2013). The data obtained as a result of the interviews were analysed separately. The answers given to the questions were separated on the basis of questions and all sections were named by determining what they mean and what they express.

FINDINGS

In this section, the findings obtained as a result of the analysis of the answers given to the interview questions formed in line with the purpose of the research are presented. The findings obtained are presented under separate headings in the context of the interview questions.

Problems Encountered with Students' Adaptation to School

The themes and codes created as a result of the data obtained from the question "What are the main problems experienced by the students in your school during the disaster process after the earthquakes?" asked to the school administrators are presented in Table 2.

Table 2. Problems Encountered Regarding Students' Adaptation to School During the Disaster

Theme	Code	Frequency
Problems Encountered	Anxiety, uneasiness, pessimism	7
	Fear	4
	Sensitivity to sound or movement	4
	Isolation	3
	Accommodation Problem	3
	Distraction	3
	Harmony problem	3
	Psychological problems	2
	Absenteeism	2
	Lack of Material	2
	Unhappiness	2
	Security	1
	Excessive mobility	1
	Not accepting what happened	1
	Inability to sleep at night	1
	Contact	1
Transport	1	

As can be seen in Table 2, the theme determined in relation to the opinions of school administrators about the problems encountered with students during the disaster process is the problems encountered. The codes created under this theme are pessimism (7), fear (4), sensitivity (4), anxiety, uneasiness, introversion (3), sheltering problem against sound or movement (3), distraction (3), absenteeism (3), adaptation problems (3), lack of materials (2), unhappiness (2), psychological problems (2), inability to accept what is happening (1), hyperactivity (1), security (1), inability to sleep at night (1), transportation (1). In this context, it is seen that the most common problems related to

students are psychological problems such as anxiety, uneasiness and pessimism. Some of the views of the administrators participating in the research on the problem of anxiety, uneasiness and pessimism are as follows.

"Our children came to school with fear and anxiety. There were also children who cried, but they were happy when they saw their teachers and friends." (Y1)

"After the earthquake, some students started to worry that the events would happen again." (Y4)

According to the opinions of school administrators, one of the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster is the problem of fear. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding the problem of fear are as follows.

"In addition, psychological factors such as fear, anxiety, behavioural disorders, silence, withdrawal and security due to the earthquake were seen from time to time." (Y7)

"Fear and anxiety..... " (Y10)

According to the opinions of school administrators, one of the most frequently encountered problems related to students' adaptation to school during the disaster is the problem of sensitivity to sound or movement. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding the problem of sensitivity to sound or movement are as follows.

"..... on the contrary, it was noticed that some of them had excessive mobility and some had excessive sensitivity to sound." (Y2)

"..... sensitivity to movements (excessive), absenteeism etc." (Y7)

According to the opinions of school administrators, one of the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster process is the problem of introversion. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding the problem of introversion are as follows.

"It was noticed that some of our students became withdrawn." (Y2)

"In addition, psychological factors such as, introversion and security due to the earthquake are sometimes seen." (Y10)

According to the opinions of school administrators, one of the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster is the problem of accommodation. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding the housing problem are as follows.

"Negative activities of some students such as psychological problems, and housing problems are observed with the disaster." (Y11)

"Housing, water, sanitation and transport" (Y12)

According to the opinions of school administrators, one of the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster is the problem of distraction. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding the problem of distraction are as follows.

"Some students had problems such as focusing problems,, inability to sustain attention and" (Y4)

"They have distraction and inability to focus." (Y10)

According to the opinions of school administrators, one of the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster is the problem of absenteeism. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding the problem of absenteeism are as follows.

"Students had absenteeism and short-term fear of school." (Y6)

"..... absenteeism etc. problems were seen." (Y7)

According to the opinions of school administrators, one of the most frequently encountered problems related to students' adaptation to school during the disaster process is the adaptation problem. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding the adaptation problem are as follows.

"Adaptation to school, as well as psychological factors such as fear due to the earthquake, are sometimes seen." (Ö10)

"Negative activities of some students such as psychological problems,, adaptation and accommodation problems are observed with the disaster." (Y11)

According to the opinions of school administrators, one of the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster is the lack of materials. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding the problem of lack of materials are as follows.

"Our students could not work because all their materials were under the rubble."(Y2)

"Not being able to access books and notebooks....." (Y12)

Solution Suggestions Regarding the Problems Encountered in Students' Adaptation to School

The themes and codes created as a result of the data obtained from the question "What are your suggestions for solutions to the problems experienced by students?" which was asked to the school administrators are presented in Table 3.

Table 3. Solution Suggestions Regarding the Problems Encountered in Students' Adaptation to School

Theme	Code	Frequency
Solution Proposals	Providing disaster trainings to students	5
	Providing psychological support	5
	Organising social, cultural and sportive activities	5
	Limited use of TV and social media	3
	Material support should be provided	3
	Teacher-student-parent co-operation	2
	Meeting basic needs	2
	Solving the housing problem	2
	Providing parent trainings	1
	Considering students' feelings and thoughts	1
	Compulsory school attendance	1

As can be seen in Table 3, the theme determined in relation to the solution suggestions of the school administrators regarding the problems encountered related to students' adaptation to school during the disaster process is solution suggestions. The codes created under this theme are as follows: providing disaster training to students (5), providing psychological support (5), organising social, cultural and sportive activities (5), providing parent trainings (1), limited use of TV and social media (3), material support should be provided (3), solving the housing problem (2), teacher-student-parent cooperation (2), meeting basic needs (2), taking into account the feelings and thoughts of students (1), school attendance obligation (1). It is seen that the most repeated codes here are informing and training students (5), providing psychological support (5) and organising social, cultural and sportive activities (5). Some of the views of the administrators participating in the research on informing students and providing training are as follows.

"Just as it is not possible for adults to ignore the disaster, it is of course not possible for children. The subject should be comprehended in accordance with the level of our children and normal life should be returned." (Y2)

"Providing more precise and decisive trainings to our students about earthquake."(Y8)

According to the opinions of school administrators, one of the solution suggestions for the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster is to provide psychological support. Some of the opinions of the administrators participating in the study regarding the provision of psychological support are as follows.

"Actively providing counselling services" (Y7)

"Psychological support studies can be done." (Y10)

According to the opinions of school administrators, one of the solution suggestions for the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster process is to organise social, cultural and sportive activities. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding social, cultural and sportive activities are as follows.

"..... games should be accompanied, stories about earthquake should be read" (Y1)

"Social activities can be increased in order for students to forget these events. Students can be directed to sportive activities. Social activities such as excursions and picnics can be organised."(Y10)

According to the opinions of school administrators, one of the solution suggestions for the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster is the limited use of TV and social media. Some of the opinions of the administrators participating in the research regarding the limited use of TV and social media are as follows.

"It is very important that children should not be exposed to the screen, social media or adults' conversations on this subject."(Y1)

"Children should be kept away from social media posts and environments related to earthquake."(Y4)

According to the opinions of school administrators, one of the solution suggestions for the most common problems related to the adaptation of students to school during the disaster is to provide material support. Some of the opinions of the administrators participating in the study regarding the provision of material support are as follows.

"Students need to be provided with material support." (Y8)

"Activities to meet the material and moral needs of students can be increased." (Y11)

"Service books and notebooks should be provided for students whose homes are far from school." (Y12)

According to the opinions of school administrators, one of the solution suggestions for the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster is to solve the housing problem. Some of the opinions of the administrators participating in the research about solving the housing problem are as follows.

"First of all, supplying containers to the students whose houses are heavily damaged and demolished and providing adaptation training by disaster teams coming to schools." (Y3)

"The demolished buildings should be cleaned as soon as possible and the transition to normal life should be accelerated by making environmental arrangements." (Y11)

According to the opinions of school administrators, one of the solution suggestions for the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster process is teacher-student-parent cooperation. Some of the opinions of the administrators participating in the study regarding teacher-student-parent co-operation are as follows.

"By ensuring co-operation between teachers, students and parents, students' adaptation to school can be faster and more effective." (Y3)

"..... Activities based on co-operation with parents can be increased."(Y5)

According to the opinions of school administrators, one of the solution suggestions for the most common problems related to students' adaptation to school during the disaster is meeting basic needs. Some of the opinions of the administrators participating in the research on meeting basic needs are as follows.

"..... planning of social and sportive activities to reduce the effects of earthquake effects, opportunities should be created where food, hygiene and similar basic needs can be reached by everyone." (Y7)

"Meeting housing and basic needs as soon as possible" (Y11)

Practices Developed Regarding the Problems Encountered with Students' Adaptation to School

"Are there any practices you have developed for the problems experienced by students? If so, please explain." The themes and codes created as a result of the data obtained from the question are presented in Table 4.

Table 4. Strategies Developed by Managers for the Problems Encountered in Disaster Process

Theme	Code	Frequency
Developed Applications	Organising social and sportive activities	6
	Doing activities with all classes	3
	Providing training on disasters	2
	Psychological support applications	2
	Communicating with students	2

Drama activities	1
Story reading activities	1
Making school fun	1
Learning by doing and experiencing activities	1
Co-operation with parents	1
Intensive training application	1
Making home visits	1

As can be seen in Table 4, the theme determined in relation to the distribution of the opinions of the administrators regarding the practices developed by the administrators for the problems encountered related to students' adaptation to school during the disaster process is the practices developed. The codes created under this theme are as follows: doing social and sportive activities (6), doing activities with all classes (3), giving education about disasters (2), psychological support practices (2), communicating with students (2), cooperation with parents (1), drama activities (1), story reading activities (1), making school fun (1), learning by doing (1), implementing intensive education (1), making home visits. The most repeated code here is social and sportive activities (6). Some of the views of the administrators participating in the research on social and sportive activities are as follows.

"..... I also support them in social activities such as table tennis, volleyball and basketball within the possibilities of our school" (Y9)

"We participate in sportive activities. We plan travelling picnic activities." (Y10)

According to the opinions of school administrators, one of the practices developed for the problems encountered during the disaster process related to students' adaptation to school is to do activities with all classes. Some of the opinions of the administrators who participated in the research about doing activities with all classes are as follows

"We gathered all the classes in the school in the common area and did common activities so that they felt safer in the crowd." (Y1)

"A lot of activities were carried out with the students in all classes to help them get away from the post-earthquake mood." (Y4)

According to the opinions of school administrators, one of the practices developed for the problems encountered in the disaster process related to students' adaptation to school is to provide training on disasters. Some of the opinions of the administrators participating in the research about giving training about disasters are as follows.

"I gave trainings about the need to construct buildings in accordance with earthquake regulations." (Y3)

"In my lessons, I pay more attention to my behaviours, speeches and approaches, and I prefer to raise awareness about earthquake-related issues without re-differentiating them." (Y7)

According to the opinions of school administrators, psychological support practices are one of the practices developed for the problems encountered related to students' adaptation to school during the disaster. Some of the opinions of the administrators participating in the study regarding psychological support practices are as follows.

"Both financial and psychological support was provided for the students who lost their relatives in the earthquake." (Y8)

"Psychological support activities are carried out." (Y10)

According to the opinions of school administrators, one of the practices developed for the problems encountered during the disaster process related to students' adaptation to school is communicating with students. Some of the opinions of the administrators participating in the research about communicating with students are as follows.

"I chat with the students and I am with them in social activities such as table tennis, volleyball and basketball within the possibilities of our school and I try to make them feel that I am with them." (Y9)

"In order to communicate one-to-one with the students who were seriously affected by the earthquake and to overcome the negativities experienced by them, efforts are being made to develop close and intimate environments." (Y11)

DISCUSSION, CONCLUSION and RECOMMENDATIONS

In this study, based on the opinions of school administrators, the problems faced by school administrators related to students in the disaster process and solution suggestions for the problems are presented. In line with the answers given by the school administrators, it is seen that anxiety, uneasiness and pessimism are the main problems experienced by the students in the school during the disaster process after the earthquakes. Anxiety can be defined as a state of worry and uneasiness about a subjective situation that the person is experiencing at the moment and it is not known how it will happen in the future; perhaps it is not likely to happen at all. Individuals deny, reject and ignore situations that cause them pain, cut off internal and external contact, and resort to defence mechanisms. These situations that are suppressed, pushed out of consciousness, unresolved problems cause the person to be uneasy, anxious and anxious even in ordinary situations (Erskine, 2018; Kring & Johnson, 2015).

In line with the answers given by the school administrators, it was also seen that the other problems most experienced by the students in the school during the disaster process after the earthquakes were sensitivity to movement and fear. Fear is a disturbing and negative feeling triggered by various threat perceptions in the face of one or many uncertainties (Wikipedia, 2023). Symptoms such as panic, anxiety and fear that recur after the trauma experienced by individuals can cause serious damage to the psychological health of students, one of the groups most affected by the earthquake. Therefore, it is necessary to consider the psychological state of students in the post-earthquake period and to act accordingly (Kurt & Gulbahce, 2019). Worries and fears are among the factors that affect the psychological state of individuals. After the earthquake, the concerns experienced by students are the destruction of their homes, loss of loved ones, injuries and similar situations (Turhan, 2022). In addition to these concerns, students' fear that the earthquake will be repeated can also negatively affect their psychological state (Kurt & Gülbahce, 2019).

As a result of the research, the main solution suggestions for the problems encountered by school administrators in the disaster process are informing students about earthquakes and similar natural disasters and providing training to students, providing psychological support to students, and carrying out social, cultural and sportive activities. In addition to these, solution suggestions were

offered for students' limited use of TV and social media, providing material support to students, increasing student-teacher-parent cooperation, and meeting the basic needs of students. Since it is not possible to prevent earthquake, which is a natural event, raising conscious and sensitive individuals about earthquake is the most effective method to solve these problems (Demirkaya, 2007). Students who learn about earthquakes at school think more scientifically about this natural disaster (Tsai, 2001). Students affected by earthquakes need support in many subjects after the earthquake. After the 17 August 1999 earthquake, the Ministry of National Education and the United Nations Children's Fund (UNICEF) provided training to students, teachers and parents through the psychosocial school project. As a result of these trainings, the effects of some psychological events were overcome more easily. Teachers have important responsibilities in reducing the damages of natural disasters and earthquakes, which occur most frequently in Turkey, and in realising disaster education in a conscious way (Öztürk, 2013).

Again, based on the opinions of the administrators in the study, it was seen that the strategy used by the school administrators regarding the solutions of the problems encountered in the disaster process was social and sportive activities. In addition, school administrators have implemented practices such as joint activities with all classes, giving trainings about disasters, psychological support practices and one-to-one communication with students. Sportive activities can help in the psychosocial development of children and in the solution of socio-cultural problems that may arise. Because sportive activities are accepted as a means of socialisation. Sport provides a suitable environment for children and young people to acquire both social and moral values (Sağın & Güllü, 2020).

As with all natural disasters, earthquakes can cause great problems in human and social life. In order to cope with these problems, educational institutions, teachers, school administrators and other educational stakeholders have important duties. In this context, school administrators, teachers, students and parents can be given information and trainings on disaster education, guidance services of schools can be used more effectively in the disaster process, all teachers and administrators can be given post-disaster psychological support trainings. In addition, while formulating educational policies, the opinions of stakeholders in the field can be taken within the scope of the problems experienced. Psychological support programmes can be developed for students and families.

Contribution Rate of Authors

Authors' contributions to the study are equal.

Conflict of Interest

There is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.

REFERENCES

- AFAD. (2014). *Açıklamalı afet yönetimi terimleri sözlüğü*. Erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (15. Baskı). Pegem Akademi.
- Demirkaya, H. (2007). İlköğretim 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin depreme yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 37-49.
- Deprem Dairesi Başkanlığı. (2023). *Kahramanmaraş depremleri ön değerlendirme raporu*. Erişim adresi: https://deprem.afad.gov.tr/assets/pdf/Kahramanmaraş%20%20Depremleri_%20On%20Değerlendirme%20Raporu.pdf
- Erskine, R. G. (2018). *Relational patterns, therapeutic presence: Concepts and practice of integrative psychotherapy*. Routledge.
- Gencer, E., Kesbiç, K., ve Arık, B. (2021). *Covid-19 etkisinde Türkiye’de eğitim*. TÜSİAD.
- Kadioğlu, M. (2007). *Afet yönetimi: Beklenmeyeni beklemek, en kötüsünü yönetmek*. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Karabulut, D., ve Bekler, T. (2019). Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368-376. <https://doi.org/10.21324/dacd.500356>
- Kring, A. M., ve Johnson, S. L. (2015). *Anormal psikoloji, Muzaffer Şahin (Çev. Ed.)*. Nobel Yayınevi.
- Kurt, E. ve Gülbahçe, A. (2019). Van depremini yaşayan öğrencilerin travma sonrası stres bozukluğu düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 957-972. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/49603/617188>
- İlgar, S. C. ve İlgar, M. Z. (2014). Nitel veri analizinde bilgisayar programları kullanılması. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 31-78. Erişim adresi: <https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12436/159>
- Maden, S. (2023). 6 Şubat 2023’te Kahramanmaraş’ta yaşanan depremler ekseninde Türkiye’de deprem haberciliğine bakış: Prof. Dr. Süleyman İrvan ile söyleşi. *Etkileşim* (11), 406-420. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2023.6.11.202>
- MEB. (2023). *Depremden en çok etkilenen 4 ilde eğitim öğretime kademeli olarak başlanacak*. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/depremden-en-cok-etkilenen-4-ilde-egitim-ogretime-kademeli-olarak-baslanacak/haber/29406/tr> Erişim tarihi: 20.05.2023
- MEB. (2023). *Tüm Türkiye’de eğitim öğretime 13 Şubat’a kadar ara verildi*. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/tum-turkiyede-egitim-ogretime-13-subata-kadar-ara-verildi/haber/28950/tr> Erişim tarihi: 20.05.2023
- Medium. (2023). *Raporlardan özetlerle 6 Şubat depremleri*. Erişim Adresi: <https://medium.com/imeceplatformu/raporlardan-%C3%B6zetlerle-6-%C5%9Fubat-depremleri-f7fcc512eb9> Erişim tarihi: 29.07.2023
- Meriam, Ş. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*, Selahattin Turan (çev. Ed.). Nobel Yayınevi.

- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*, SAGE Publications
- Öztürk, M. K. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimleri üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 308-319.
Erişim adresi: <http://efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/149-published.pdf>
- Pigozzi, M. (1999). *Education in emergencies and for reconstruction: A developmental approach*. New York: United Nations Children's Fund Working Paper Series.
- Sağın, A. E., ve Güllü, M. (2020). Suriyeli öğrencilerin okula uyum süreci; Sportif etkinliklerin rolü. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(3), 86-99.
Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunibesyo/issue/57066/748230>
- SBB. (2023). Kahramanmaraş ve Hatay depremleri raporu. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Mart 2023. Erişim adresi: <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaras-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf>
- Sinclair, M. (2007). Education in emergencies: Commonwealth education partnerships. *Nexus Strategic Partnerships*, 52-56. Erişim adresi:
<https://citeseer.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.465.9965&rep=rep1&type=pdf>
- Şipal, Y. Z. (2023). 6 Şubat 2023 depreminin afet yönetim ve deprem lojistiği açısından değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2). 821-825.
Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ikcusbfd/issue/78150/1267773>
- Telli, S. G., ve Altun, D. (2023). Türkiye'de deprem sonrası çevrimiçi öğrenmenin vazgeçilmezliği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 125-136. <https://doi.org/10.32329/uad.1268747>
- Tsai, C. C. (2001). Ideas about earthquakes after experiencing a natural disaster in Taiwan: An analysis of students' worldviews. *International Journal of Science Education*, 23(10), 1007-1016.
<http://dx.doi.org/10.1080/09500690010016085>
- Turhan, C. E. (2022). *Deprem*. İstanbul: Öncü Yöneticiler.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılacak nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 24(24), 543-559.
- Vikipedi. (2023, Haziran 02). *Korku*. Vikipedi Özgür Ansiklopedi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Korku>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2000). *İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin deprem öncesi ve deprem sonrası öğrenme ve öğretme başarıları ile deprem sonrası oluşabilecek değişiklikler*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Afet Sürecinde Öğrencilerin Okula Uyumunu İle İlgili Okul Yöneticilerinin Yaşadığı Sorunlar

Musa ARICI^a, Süleyman GÜNEŞ^b, Tuba YAVUZ^c

ÖZET

Afet sürecinde okul yöneticilerinin ne tür sorunlarla karşılaştıkları, kendi kurumlarında bu sorunların çözümüne ilişkin uyguladıkları stratejiler ve çözüm önerilerini ortaya koyan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ilinin Şehitkâmil İlçesi'ne bağlı anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan her kademedeki okul yöneticisi olmak üzere 12 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan, "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" ile toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri ve geliştirilen uygulamalar temaları altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin kaygı, tedirginlik, karamsarlık, harekete karşı hassasiyet ve korku sorunları yaşadıkları ifade edilmiştir. Okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve velilere afet eğitimi konusunda eğitimler verilmesi, okulların rehberlik servislerinin afet sürecinde daha etkin kullanılması, tüm öğretmenlere ve yöneticilere afet sonrası psikolojik destek eğitimleri verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Afet,
Okul Yöneticisi,
Öğrenci

Yükleme: 25.08.2023
Kabul: 28.09.2023
Yayınlanma: 30.08.2023

Araştırma Makalesi

DOI:10.5281/zenodo.8406460

a. Milli Eğitim Bakanlığı, Şehit Onur Şükrü Özler İlkokulu, Gaziantep, Türkiye Orcid: 0009-0009-3592-3693 musarici@gmail.com
b. Milli Eğitim Bakanlığı, Şehit İbrahim Halil Açıkgöz İlkokulu, Gaziantep, Türkiye Orcid: 0009-0008-8741-2134 27sgunes@gmail.com
c. Milli Eğitim Bakanlığı, Gökçe-Gözde Uslu Anaokulu, Gaziantep, Türkiye Orcid: 0009-0001-8823-5263 tubayavuz1257@gmail.com

GİRİŞ

Doğanın olağan bir döngüsü olarak doğa olayları dünyamızı etkilemektedir. Doğa dengesinin insan kaynaklı yapılanlardan dolayı bozulması sonucunda, zaman içerisinde meydana gelen olaylarının sıklığı, şiddeti, etkisi artmaya başlamış ve insanoğlu tarafından bu olaylar "afet" olarak adlandırılır olmuştur. (Karabulut ve Bekler, 2019). Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından hazırlanan Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri sözlüğünde afet terimi "Toplumun tamamı veya belirli bir kesimi için yaralanmalara veya can kayıplarına neden olan, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insani faaliyetlerini kesintiye uğratarak aksatan veya tamamen durduran, etkilenen toplumun mevcut imkânları ile baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olaylar şeklinde tanımlanmıştır" (AFAD, 2014). Afetler insanoğlunun beklemediği bir anda meydana gelen ve zarar veren durumlardır. Afetler, doğal ve yapay olarak iki genel sınıfa ayrılmaktadır. Yanardağ patlaması, deprem, sel, tsunami, yıldırım gibi olayları doğal afet olarak tanımlayabiliriz. Ancak bunların başında deprem ve sel başı çekmektedir (Kadioğlu, 2017). Coğrafya itibariyle Doğu Anadolu, Kuzey Anadolu ve Batı Anadolu Fay Hattı olmak üzere üç büyük fay hattı bulunan Türkiye, sık sık depremlerin yaşandığı bir bölgedir (Maden, 2023). Bu yüzden geçmişten günümüze kadar ülkemizde çok sayıda deprem meydana gelmiştir. Günümüze geldiğinde ise AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı) raporuna göre 6 Şubat 2023'te saat 04.17'de Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde meydana gelen Mw 7,7 büyüklüğündeki ilk deprem; Gaziantep, Kahramanmaraş, Diyarbakır, Malatya, Kilis, Şanlıurfa, Adıyaman, Hatay, Osmaniye, Adana ve Elazığ olmak üzere ülkemizdeki onbir şehri etkilemiştir. Depremin ardından kısa bir sürede ve sık sık artçı depremler olmaya devam ederken aynı gün saat 13.24'te Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde meydana gelen Mw 7,6 büyüklüğündeki ikinci deprem ise bu bölgelerdeki hasarın artmasına ve bunun sonucunda yedi günlük ulusal yas ve Olağanüstü Hal (OHAL) ilan edilmesiyle sonuçlanmıştır. 20 Şubat 2023 tarihinde de Türkiye saati ile 20:04'te merkez üssü Hatay Yayladağı olan Mw 6.4 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmiştir. Söz konusu depremler toplamda 11 ilde büyük yıkımlara yol açmıştır. Bu depremler şiddet ve kapsadığı alan açısından bakıldığında yakın tarihte eşi benzeri olmayan felaketlerdir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı [SBB], 2023). Yaşanan afetin boyutları önceden yapılan hazırlıkların neredeyse tamamını yetersiz kılmıştır. Depremlerin gerçekleşme saati, gerçekleştiği mevsim, gerçekleşme süresi ve ardışık olmaları felaketin boyutlarını artırmıştır. AFAD, kamu otoritesi ve sivil inisiyatif oldukça geniş bir alana yayılan depreme ilk müdahaleyi yapmakta oldukça zorlanmıştır (Şipal, 2023). Barınma, sağlık hizmetlerine erişim, ısınma, geçim kaynakları, sosyal koruma, geçici yerleşim, temiz su ve hijyen depremin yarattığı krizin devamındaki problemleri oluşturdu (Medium, 2023). Ellibinden fazla insan hayatını kaybetmiş, binlerce insan yaralı olarak enkazlardan çıkarılmış, yarım milyondan fazla bina hasar görmüş, iletişim ve enerji alt yapısı zarar görmüş ve önemli maddi kayıplar oluşmuştur. Depremin ardından binlerce insan, arkadaşları, akrabaları, devlet ve sivil toplum kuruluşlarının sağladıkları imkânlar doğrultusunda yaşamlarını devam ettirmek amaçlı çeşitli yerlere sığınmak zorunda kalmışlardır (Telli ve Altun 2023). Deprem bölgesindeki çoğu insan evsiz kalmıştır. Bunların sonucunda binlerce çadır ve konteyner kentler kurulmasına neden olmuştur. Böyle bir ortamda temel ihtiyaçlarını bile zor karşılayabilen öğrencilerin ders çalışma ortamı bulmaları olanaksız olmuştur. Yaşamaya devam edebilmek için gerekli olan temel ihtiyaçlar ön plana çıkmıştır. Bu ihtiyaçlardan sonra eğitim ihtiyacına geçilmiştir. Yaşanan depremlerin ardından Türkiye genelinde bir süre okullar tatil edilmiştir. İlk olarak 71 ilde 20 Şubat 2023'te eğitim öğretimin başladığı, 1 Mart 2023'te Diyarbakır, Şanlıurfa ve Kilis, 13 Mart 2023'te Adana, Gaziantep ve Osmaniye, 27 Mart 2023'te ise Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Malatya'da eğitim öğretim

başlamıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2023). Depremler, yangınlar, savaşlar, şiddet, iklim krizi, seller veya ekonomik krizler gibi sorunlar eğitim sistemlerini de olumsuz anlamda etkileyebilmektedir. Burada unutulmaması gereken en önemli unsur eğitim hakkının her çocuk için vazgeçilmez bir hak oluşudur. Yaşanan bu olumsuzluklar sonucunda devletler çocukların eğitim haklarını güvence altında tutmak zorundadırlar (Gencer, Kesbiç ve Arık, 2021). Yaşanan doğal afetler nedeniyle çocuğun yasalarla güvence altına alınmış eğitim hakları kesintiye uğramamalı, çocukların bu hakkının felaket sonrası daha önemli hale geldiği unutulmamalıdır (Pigozzi, 1999). Deprem sonrası öğrenciler, veliler, öğretmenler bütün çevre başta ekonomik sıkıntılar olmak üzere psikolojik ve fiziksel travmalar yaşamışlardır. Yaşanan bu doğal afetler sonrasında çocukların yaşamsal ihtiyaçları başta olmak üzere eğitim hakkı daha fazla önem arz etmektedir (Sinclair, 2007). Bunun sonucunda mutlaka öğretmenlerimizin de insan olarak moral ve motivasyonlarının düşmesini önlemek ve çocuklara bilgi birikimlerini aktarmaları konusunda her türlü desteği vermek gerekmektedir. Öğretmenlerin eğitim sürecindeki aktarımlarıyla ilgili, başarılarını etkileyen bu etkenlerin nedenleri tesbit edilirse ve alınacak önlemler belirlenebilirse okuldaki başarı artacak, öğretmenlerin daha etkin bir eğitim ve öğretim yapması sağlanacaktır (Yıldız, 2000). Bu nedenlerle afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili okul yöneticilerinin görüşlerinden yola çıkarak mevcut sorunları belirlemenin ve yöneticilerin ne gibi çalışmalar, uygulamalar yaptıklarının ve sorunlara yönelik çözüm önerilerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan mevcut Araştırmada afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri değerlendirilmiştir. Bu kapsamda afet sürecinde okul yöneticilerinin ne tür sorunlarla karşılaştıkları, kendi kurumlarında bu sorunların çözümüne ilişkin uyguladıkları stratejiler ve çözüm önerilerine yönelik sorular yöneltilmiştir. Çalışmanın sonucunda afet sürecinde öğrencilerin eğitim öğretim sürecine uyum sağlayıp sürecin etkin sürdürülmesi bakımından önemli bakış açısı sağlayabileceği öngörülmektedir. Ayrıca afet sürecinde uygulanan eğitim politikalarının, alınan kararların, okul ve sınıf ortamlarında etkilerinin neler olduğunun ortaya çıkartılması açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı afet sürecinde okul yöneticilerinin ne tür sorunlarla karşılaştıkları, kendi kurumlarında bu sorunların çözümüne ilişkin uyguladıkları stratejiler ve çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Meydana gelen depremler sonrası afet sürecinde okulunuzdaki öğrencilerin yaşadığı başlıca sorunlar nelerdir?
2. Öğrencilerin yaşadığı sorunlara yönelik geliştirdiğiniz uygulamalar nelerdir?
3. Öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili okul yöneticilerinin yaşadığı sorunlara ilişkin görüşlerinin ortaya koyulması amacıyla yürütülen bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Durum çalışması nitel araştırmada çok yaygın olarak kullanılan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013:45). Merriam'a (2013) göre vaka (durum) çalışması sınırlı bir

sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir. Araştırılacak şey tek bir kişi, bir program, bir grup, bir kurum vb. sınırlı bir sistem olmalıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ilinin Şehitkâmil İlçesi'ne bağlı anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan her kademededen üçer yönetici olmak üzere 12 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu örnekleme yönteminin temel anlayışı önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Buradaki ölçütler araştırmacı tarafından hazırlanabilir veya önceden hazırlanan ölçütlerde kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013:45). Bu kapsamda mevcut araştırmada ölçüt olarak, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşamış olan okullarda görev yapan okul yöneticileri çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Kişisel Bilgileri

	Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Eğitim Durumu	Görevi	Okul Türü	Okulda Çalıştığı Süre(Yıl)	Toplam Öğrenci Sayısı	Afet Sonrası Eğitim
Y1	Kadın	14	Yüksek Lisans	Okul Müdürü	Anaokulu	7	225	Almadı
Y2	Kadın	11	Yüksek Lisans	Okul Müdürü	Anaokulu	4	221	Almadı
Y3	Erkek	10	Lisans	Okul Müdürü	Anaokulu	5	280	Almadı
Y4	Erkek	21	Yüksek Lisans	Okul Müdürü	İlkokul	2	332	Almadı
Y5	Erkek	5	Lisans	Müdür Yardımcısı	İlkokul	2	800	Aldı
Y6	Erkek	6	Lisans	Müdür Yardımcısı	İlkokul	3	860	Aldı
Y7	Erkek	12	Lisans	Okul Müdürü	Ortaokul	5	825	Almadı
Y8	Erkek	23	Lisans	Okul Müdürü	Ortaokul	8	540	Almadı
Y9	Erkek	14	Lisans	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	8	340	Almadı
Y10	Erkek	20	Lisans	Okul Müdürü	Lise	1	550	Almadı
Y11	Erkek	11	Lisans	Okul Müdürü	Lise	11	300	Almadı
Y12	Erkek	25	Lisans	Müdür Yardımcısı	Lise	5	415	Almadı

Tablo 1'de görüldüğü üzere araştırmaya dahil olan katılımcıların 2'si kadın, 10'u erkek ve 8'i okul müdürü, 4'ü müdür yardımcısı olan okul yöneticilerinden oluşmaktadır. Yöneticilerin mesleki kıdemleri 5-25 yıl aralığında değişmektedir. Katılanların büyük çoğunluğu lisans mezunudur. Araştırmaya 3 anaokulu, 3 ilkokul, 3 ortaokul ve 3 lise yöneticisi katılmıştır. Araştırmaya katılan okul yöneticilerin okullarında en az 221 öğrenci ve en fazla 860 öğrenci olduğu görülmektedir. Ayrıca yöneticilerin çoğunluğunun afet sonrası eğitimi ile ilgili olarak herhangi bir eğitim almadığı görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Çalışmanın verilerini elde etmek için görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış sorular kullanılmıştır. Yapılandırılmış görüşme tekniğine göre daha esnek olan, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin gidişatına bağlı olarak alt sorular kullanabilir ve katılımcının sorulara daha ayrıntılı cevaplar vermesini sağlayabilir (Türnüklü, 2000). Yarı yapılandırılmış görüşmeler hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir (Büyüköztürk vd., 2013). Bu tekniğin araştırmayı yapan kişiye sağladığı en

önemli kolaylık görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi sonucunda daha sistematik bilgilere ulaşılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Veri toplama aracı hazırlanırken, ilgili alanyazın incelenmiş, veri toplama aracında yer alacak sorulardan havuz oluşturulmuştur. Soru havuzundan araştırmanın amacına ve önemine hizmet edecek maddeler belirlendikten sonra oluşturulan taslak veri toplama aracının kapsam geçerliğini sağlamak için alanında uzman olan 5 öğretmenin görüşüne sunulmuş ve üç adet soru açık uçlu soru belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini gerçekleştirmek amacıyla, öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar araştırmacılar tarafından incelenip, "Görüş Birliği" ve "Görüş Ayrılığı" olduğu maddeler belirlenmiştir. Daha sonra güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) belirttiği aşağıdaki formül kullanılmıştır. Güvenirlik = (Görüş Birliği) / [(Görüş Birliği)+(Görüş Ayrılığı)] = 0.96 olarak tespit edilmiştir. Veri toplama forunda üç açık uçlu görüşme sorusunun yer aldığı; meydana gelen depremler sonrası afet sürecinde öğrencilerin yaşadığı başlıca sorunlar, öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileri, öğrencilerin yaşadığı sorunlara yönelik geliştirilen uygulamalar ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri alınmıştır.

Yaşanan 6 Şubat depremlerinden sonra 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ilinin Şehitkâmil İlçesi'ne bağlı anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan, araştırmaya katılmaya istekli okul yöneticilerinden görüşmelerin yapılabilmesi için randevu alınmış, katılımcılara konu hakkında bilgi verilerek onların uygun gördüğü zamanda ve okullarında samimi bir sohbet ortamında görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler görüşme formu üzerine yazıyla aktarılmıştır. Görüşmeye ilk olarak kişisel bilgilerin alınmasıyla başlanmış daha sonra, katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular yöneltilmiştir. Görüşmeler ortalama 15 ile 35 dakika arasında sürmüş, katılımcıları yönlendirecek ifadelerden kaçınılmıştır. Yukarıda belirtildiği gibi bütün görüşmecilere standart sorular sorulmuş bazı görüşmeciler kısa cevaplar verdiği gibi bazı görüşmeciler de çok daha uzun cevaplar vermişlerdir; bu nedenle de görüşmenin süreleri farklılık göstermiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Görüşmeler tamamlandıktan sonra analiz sürecinde yöneticilere Y1, Y2, Y3... şeklinde kodlar verilmiştir. Verilerin çözümlemesinde içerik analizinden faydalanılmıştır. İçerik analizi sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan en önemli tekniklerden biridir. İçerik analizi belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır (İlgar ve İlgar, 2014). Bir mesajın belli özelliklerinin objektif ve sistematik bir şekilde tanınmasına yönelik çıkarımların yapıldığı bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2013). Nitel verileri, yarı yapılandırılmış sorulara verilen cevaplardan benzer olanlarını belirli temalar başlıkları altında toplamak ve okuyucuya anlayacakları bir şekilde sunmak asıl amaçtır. Nitel araştırma verileri; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların sunulması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada analiz edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Yapılan görüşme sonucunda elde ettiğimiz veriler ayrı ayrı analiz edilmiştir. Sorulara verilen cevapların soru bazında ayrılması ve bütün bölümlerin ne anlama geldiği, ne ifade ettiği belirlenerek isimlendirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan, görüşme sorularına verilen yanıtların analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular sunulmuştur. Elde edilen bulgular görüşme soruları bağlamında ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

Öğrencilerin Okula Uyumu İle İlgili Karşılaşılan Sorunlar

Okul yöneticilerine yöneltilen “Meydana gelen depremler sonrası afet sürecinde okulunuzdaki öğrencilerin yaşadığı başlıca sorunlar nelerdir?” sorusuna ait elde edilen veriler sonucu oluşturulan tema ve kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Afet Sürecinde Öğrencilerin Okula Uyumu İle İlgili Karşılaşılan Sorunlar

Tema	Kod	Frekans
Karşılaşılan Sorunlar	Kaygı, tedirginlik, karamsarlık	7
	Korku	4
	Sese veya harekete karşı hassasiyet	4
	İçe kapanıklık	3
	Barınma Sorunu	3
	Dikkat dağınıklığı	3
	Uyum sorunu	3
	Psikolojik sorunlar	2
	Devamsızlık	2
	Materyal Eksikliği	2
	Mutsuzluk	2
	Güvenlik	1
	Aşırı hareketlilik	1
	Olanları kabullenmeme	1
	Geceleri uyuyamama	1
	İletişim	1
Ulaşım	1	

Tablo 2’de görüldüğü üzere afet sürecinde öğrenciler ile ilgili karşılaşılan sorunlara ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri ile ilgili olarak belirlenen tema, karşılaşılan sorunlardır. Bu tema altında oluşturulan kodlar karamsarlık (7), korku (4), hassasiyet (4), kaygı, tedirginlik, içe kapanıklık (3), Sese veya harekete karşı barınma sorunu (3), dikkat dağınıklığı (3), devamsızlık (3), uyum sorunu (3), materyal eksikliği (2), mutsuzluk (2), psikolojik sorunlar (2), olanları kabulenememe (1), aşırı hareketlilik (1), güvenlik (1), geceleri uyuyamama (1), ulaşım (1) şeklinde sıralanmaktadır. Bu kapsamda öğrencilerle ilgili en çok sorunun kaygı, tedirginlik, karamsarlık gibi psikolojik sorunlar olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan yöneticilerin kaygı, tedirginlik, karamsarlık sorununa ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Çocuklarımız okula korkarak ve kaygı ile geldiler. Ağlayanlar çocuklarımız da vardı fakat öğretmenlerini ve arkadaşlarını gördüklerinde mutlu oldular.” (Y1)

“Deprem sonrasında bazı öğrenciler olayların tekrar yaşanacağına dair endişe duymaya başladılar.” (Y4)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlardan biri de korku sorunudur. Araştırmaya katılan yöneticilerin korku sorununa ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Bunun yanında depremden kaynaklı korku, kaygı, davranış bozuklukları, sessizlik, içe kapanma

ve güvenlik gibi psikolojik etkenlerde zaman zaman görüldü.” (Y7)

“Korku ve kaygı..... ” (Y10)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlardan biri de sese veya harekete karşı hassasiyet sorunudur. Araştırmaya katılan yöneticilerin sese veya harekete karşı hassasiyet sorununa ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“..... tam tersi aşırı hareketlilik kimilerinde ise sese karşı aşırı duyarlılık gözlemlendiği fark edildi.” (Y2)

“..... hareketlere duyarlılık (aşırı), devamsızlık v.b.” (Y7)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlardan biri de içe kapanıklık sorunudur. Araştırmaya katılan yöneticilerin içe kapanıklık sorununa ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Kimi öğrencilerimizde içe kapanma, gözlemlendiği fark edildi.” (Y2)

“Bunun yanında depremden kaynaklı, içe kapanma ve güvenlik gibi psikolojik etkenlerde zaman zaman görülmektedir.” (Y10)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunların bir de barınma sorunudur. Araştırmaya katılan yöneticilerin barınma sorununa ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Yaşanılan afetle beraber psikolojik sorunlar, ve barınma sorunu da gibi bazı öğrencilerin olumsuz etkinlikleri gözlemlenmektedir.” (Y11)

“Barınma su temizlik ve ulaşım” (Y12)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunların biri de dikkat dağınıklığı sorunudur. Araştırmaya katılan yöneticilerin dikkat dağınıklığı sorununa ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Bazı öğrencilerde odaklanma problemleri,, dikkati sürdürmemeye ve gibi problemler yaşandı.” (Y4)

“Dikkat dağınıklığı ve odaklanamama durumları var.” (Y10)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunların biri de devamsızlık sorunudur. Araştırmaya katılan yöneticilerin devamsızlık sorununa ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Öğrencilerde devamsızlık ve kısa süreli okul korkusu vardı.” (Y6)

“..... devamsızlık v.b sorunlar görüldü.” (Y7)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunların biri de uyum sorunudur. Araştırmaya katılan yöneticilerin uyum sorununa ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Okula adaptasyon, bunun yanında depremden kaynaklı korku, gibi psikolojik etkenlerde zaman zaman görülmektedir.” (Ö10)

“Yaşanılan afetle beraber psikolojik sorunlar,, uyum ve barınma sorunu da gibi bazı

öğrencilerin olumsuz etkinlikleri gözlemlenmektedir.” (Y11)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunların biri de materyal eksikliği sorunudur. Araştırmaya katılan yöneticilerin materyal eksikliği sorununa ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Öğrencilerimiz tüm materyallerini enkaz altında kaldığı için çalışma yapamamışlardır.”(Y2)

“Kitap ve defterlerini ulaşamama.....”(Y12)

Öğrencilerin Okula Uyumu İle İlgili Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

Okul yöneticilerine yöneltilen Öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir? sorusuna ait elde edilen veriler sonucu oluşturulan tema ve kodlar Tablo 3’ de sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Okula Uyumu İle İlgili Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

Tema	Kod	Frekans
Çözüm Önerileri	Öğrencilere afet eğitimleri verilmesi	5
	Psikolojik destek sağlanması	5
	Sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin yapılması	5
	TV ve sosyal medyanın sınırlı kullanımı	3
	Materyal desteği sağlanmalı	3
	Öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yapılması	2
	Temel ihtiyaçların karşılanması	2
	Barınma sorununun çözülmesi	2
	Veli eğitimleri verilmesi	1
	Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini dikkate alma	1
	Okula devam zorunluluğu	1

Tablo 3’ de görüldüğü gibi okul yöneticilerinin afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri ile ilgili olarak belirlenmiş tema çözüm önerileridir. Bu tema altında oluşturulan kodlar öğrencilere afet eğitimi verilmesi (5), psikolojik destek sağlanması (5), sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin yapılması (5),veli eğitimleri verilmesi (1), TV ve sosyal medyanın sınırlı kullanımı (3), materyal desteği sağlanmalı (3), barınma sorununun çözülmesi (2), öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yapılması (2), temel ihtiyaçların karşılanması (2), öğrencilerin duygu ve düşüncelerini dikkate alma (1), okula devam zorunluluğu (1) şeklinde sıralanmaktadır. Burada en çok tekrar edilen kodların öğrencileri bilgilendirme, eğitim verilmesi (5), psikolojik destek sağlanması (5) ve sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin yapılması (5) olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan yöneticilerin öğrencileri bilgilendirme, eğitim verilmesine ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Yaşanan felaketi yok saymak yetişkinler için nasıl mümkün değilse çocuklar için de değildir elbette. Çocuklarımızın seviyelerine uygun olarak konu kavratılıp normal hayata dönülmelidir.” (Y2)

“Öğrencilerimizi depremle alakalı daha kesin ve kararlı eğitimler verilmesi.”(Y8)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerinden biri de psikolojik destek sağlanmasıdır. Araştırmaya

katılan yöneticilerin psikolojik destek sağlanmasına ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Rehberlik hizmetlerinin aktif olarak yerine getirilmesi” (Y7)

“Psikolojik destek çalışmaları yapılabilir.” (Y10)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerinden biri de sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin yapılmasıdır. Araştırmaya katılan yöneticilerin sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin yapılmasına ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“.....oyunlarına eşlik edilmeli, deprem konulu hikayeler okunmalı” (Y1)

“Öğrencilerin bu yaşanan hadiselerin unuttun olması için sosyal faaliyet çalışmaları çoğaltılabilir. Öğrencilerin sportif etkinliklerin yönlendirilmesi yapılabilir.Öğrencilerin gezi piknik gibi sosyal faaliyetler yapılabilir.”(Y10)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerinden biri de TV ve sosyal medyanın sınırlı kullanımınıdır. Araştırmaya katılan yöneticilerin TV ve sosyal medyanın sınırlı kullanımına ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Çocukların ekran, sosyal medya veya yetişkinlerin bu konu ile ilgili konuşmalarına maruz bırakılmaması oldukça önemlidir.”(Y1)

“Deprem ile ilgili yapılan sosyal medya paylaşımlarından ve ortamlardan çocuk uzak tutulmalıdır.”(Y4)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerinden biri de materyal desteği sağlanmasıdır. Araştırmaya katılan yöneticilerin materyal desteği sağlanmasına ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Öğrencilere materyal desteğinin yapılması gerekmekte.” (Y8)

“Öğrencilerin maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayacak etkinlikler artırılabilir.” (Y11)

“Evi okuldan uzaklaşan öğrencilere yönelik servis kitap ve defter yardımı yapılmalı.” (Y12)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerinden biri de barınma sorununun çözülmesidir. Araştırmaya katılan yöneticilerin barınma sorununun çözülmesine ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Öncelikle evi ağır hasarlı ve yıkılan öğrencileri konteynır tedarik edilmesi afet ekiplerinin okul okul gelip adaptasyon eğitimi vermesi.” (Y3)

“Yıkılmaya yüz tutmuş binaların bir an önce temizlenmesi çevre düzenlemelerinin yapılarak normal yaşama geçiş çalışmalarını hızlandırılması gerekmektedir.” (Y11)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerinden biri de Öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yapılmasıdır. Araştırmaya katılan yöneticilerin Öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yapılmasına ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Öğretmen, öğrenci ve veliler arasında işbirliği sağlanarak öğrencilerin okula uyumlarının daha

hızlı ve etkili olabilir.” (Y3)

“..... Veliler ile olan işbirliğine dayalı etkinlikler arttırılabilir.”(Y5)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili en çok karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerinden biri de temel ihtiyaçların karşılanmasıdır. Araştırmaya katılan yöneticilerin temel ihtiyaçların karşılanmasına ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“..... deprem etkilerinin etkilerini azaltmaya yönelik sosyal ve sportif etkinliklerin planlanması gıda hijyen ve benzeri temel ihtiyaçların herkesi ulaşılacağı imkanlar oluşturulmalıdır.” (Y7)

“Barınma ve temel ihtiyaçları bir an önce giderilmesi” (Y11)

Öğrencilerin Okula Uyumu İle İlgili Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Geliştirilen Uygulamalar

Okul yöneticilerine yöneltilen “Öğrencilerin yaşadığı sorunlara yönelik geliştirdiğiniz uygulamalar var mı? Varsa açıklayınız.” sorusuna ait elde edilen veriler sonucu oluşturulan tema ve kodlar Tablo 4’ de sunulmuştur.

Tablo 4. Afet Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Yöneticilerin Geliştirdiği Stratejiler

Tema	Kod	Frekans
Geliştirilen Uygulamalar	Sosyal ve sportif faaliyetler yapma	6
	Tüm sınıflarla birlikte etkinlik yapma	3
	Afetler ile ilgili eğitim verme	2
	Psikolojik destek uygulamaları	2
	Öğrencilerle iletişim kurma	2
	Drama çalışmaları	1
	Hikâye okuma etkinlikleri	1
	Okulu eğlenceli hale getirme	1
	Yaparak yaşayarak öğrenme etkinlikleri	1
	Veliler ile işbirliği	1
	Yoğunlaştırılmış eğitim uygulama	1
	Ev ziyaretleri yapma	1

Tablo 4’ de görüldüğü gibi afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili karşılaşılan sorunlara yönelik yöneticilerin geliştirdiği uygulamalara ait görüşlerin dağılımı ile ilgili olarak belirlenmiş tema geliştirilen uygulamalardır. Bu tema altında oluşturulan kodlar; sosyal ve sportif faaliyetler yapma (6), tüm sınıflarla birlikte etkinlik yapma (3), afetler ile ilgili eğitim verme (2), psikolojik destek uygulamaları (2), öğrencilerle iletişim kurma (2),veliler ile işbirliği (1), drama çalışmaları (1), hikâye okuma etkinlikleri (1), okulu eğlenceli hale getirme (1), yaparak yaşayarak öğrenme etkinlikleri (1), yoğunlaştırılmış eğitim uygulama (1), ev ziyaretleri yapma olduğu görülmektedir. Burada en çok tekrar edilen kodun sosyal ve sportif faaliyetler yapma (6) olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan yöneticilerin sosyal ve sportif faaliyetler yapmaya ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“..... ayrıca okulumuzun imkanları dahilinde masa tenisi voleybol basketbol gibi sosyal

etkinliklerde onların yanında oluyorum” (Y9)

“Sportif faaliyetlere katılım sağlarız. Gezi piknik faaliyetleri planlıyoruz.” (Y10)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili karşılaşılan sorunlara yönelik geliştirilen uygulamalardan biri de tüm sınıflarla beraber etkinlik yapmaktır. Araştırmaya katılan yöneticilerin tüm sınıflarla beraber etkinlik yapmaya ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Okuldaki tüm sınıfları ortak alanda toplayıp ortak etkinlikler yaptık böylece kalabalık içinde daha güvenli hissetmelerini sağladık.” (Y1)

“Tüm sınıflardaki öğrencilerle bol bol etkinlikler yapıp deprem sonrası yaşanan o ruh halinden biraz da olsa uzaklaşmaları sağlandı.” (Y4)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili karşılaşılan sorunlara yönelik geliştirilen uygulamalardan biri de afetler ile ilgili eğitim vermektir. Araştırmaya katılan yöneticilerin afetlerle ilgili eğitim vermeye ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“..... deprem yönetmeliğine uygun binaların yapılması gerektiği ile ilgili eğitimler verdim.” (Y3)

“Derslerimde davranışlarımı konuşmalarına ve yaklaşımlarına daha dikkat ediyorum depremle alakalı konuları yeniden fark geçirmeden bilinçlendirme yolunu tercih ediyorum.” (Y7)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili karşılaşılan sorunlara yönelik geliştirilen uygulamalardan biri de psikolojik destek uygulamalarıdır. Araştırmaya katılan yöneticilerin psikolojik destek uygulamalarına ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Depremde yakınlarını kaybeden öğrencilerimiz için maddi hem de psikolojik destek uygulaması yapıldı.” (Y8)

“Psikolojik destek çalışmaları yapılmaktadır.” (Y10)

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre afet sürecinde öğrencilerin okula uyumu ile ilgili karşılaşılan sorunlara yönelik geliştirilen uygulamalardan biri de öğrencilerle iletişim kurmaktır. Araştırmaya katılan yöneticilerin öğrencilerle iletişim kurmaya ilişkin görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir.

“Öğrencilerle sohbet ediyorum ayrıca okulumuzun imkânları dâhilinde masa tenisi voleybol basketbol gibi sosyal etkinliklerde onların yanında oluyorum kendimi onların yanında olduğumu hissettirmeye çalışıyorum.” (Y9)

“Depremden ciddi anlamda etkilenen öğrencilerle birebir iletişim kurmak, onların yaşadığı olumsuzlukları gidermek amacıyla bire bir yakın ve samimi ortamlar geliştirme çalışmaları yapılıyor.” (Y11)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada okul yöneticilerinin görüşlerinden yola çıkarak afet sürecinde öğrenciler ile ilgili okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunlar ve sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

Okul yöneticilerinin verdiği cevaplar doğrultusunda meydana gelen depremler sonrası afet sürecinde okuldaki öğrencilerin yaşadığı sorunların başında kaygı, tedirginlik, karamsarlık geldiği görülmektedir. Kişinin o anda yaşadığı ve gelecekte nasıl gerçekleşeceği belli olmayan; belki de gerçekleşmesi hiç muhtemel olmayan öznel bir durumla ilgili endişe ve tedirginlik duyma hali kaygı olarak tanımlanabilir. Bireyler kendilerine acı veren durumları inkâr ederler, reddederler ve yok sayarlar, içsel ve dışsal teması keserler; savunma mekanizmalarına başvururlar. Bastırılan, bilinç dışına itilen bu durumlar, çözülmemiş sorunlar kişinin olağan durumlarda bile tedirgin, endişeli ve kaygılı olmasına yol açar (Erskine, 2018; Kring ve Johnson, 2015).

Okul yöneticilerinin verdiği cevaplar doğrultusunda meydana gelen depremler sonrası afet sürecinde okuldaki öğrencilerin en çok yaşadığı diğer sorunlar ise harekete karşı hassasiyet ve korku olduğu da görülmüştür. Korku, bir ya da birçok belirsizlik karşısında çeşitli tehdit algıları ile tetiklenen, rahatsız edici ve olumsuz bir histir (Vikipedi, 2023). Bireylerin yaşadığı bu travmanın ardından tekrarlayan panik, endişe ve korku gibi belirtiler, depremden en çok etkilenen gruplardan biri olan öğrencilerin psikolojik sağlığına ciddi zararlar verebilmektedir. Bu nedenle, deprem sonrası dönemde öğrencilerin psikolojik durumlarının göz önünde bulundurulması ve bu duruma uygun davranılması gerekmektedir (Kurt & Gulbahce, 2019). Endişe ve korkular bireylerin psikolojik durumunu etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Depremden sonra, öğrencilerin yaşadığı endişeler; evlerinin yıkılması, sevdiklerinin kaybı, yaralanmaları ve benzeri durumlardır (Turhan, 2022). Bu endişelerin yanı sıra, öğrencilerin depremin tekrarlanacağı korkusu da psikolojik durumlarını olumsuz etkileyebilmektedir (Kurt & Gülbahce, 2019).

Araştırma sonucunda afet sürecinde okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerinin başında öğrencilerin deprem ve benzeri doğal afetler konusunda bilgilendirilmesi ve öğrencilere eğitim verilmesi, öğrencilere psikolojik destek sağlanması, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin yapılması gelmektedir. Bunlarla birlikte öğrencilerin TV ve sosyal medyayı sınırlı kullanması, öğrencilere materyal desteği sağlanması, öğrenci- öğretmen- veli işbirliğinin arttırılması, öğrencilerin temel ihtiyaçlarının karşılanması gerektiğine yönelik çözüm önerileri sunulmuştur. Doğal bir olay olan depremi önlemek mümkün olmadığına göre deprem konusunda bilinçli ve duyarlı bireyler yetiştirmek, bu problemlerin çözümü için en etkili yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Demirkaya, 2007). Depremle ilgili bilgileri okulda öğrenen öğrenciler bu doğal afet konusunda daha bilimsel düşünmektedirler (Tsai, 2001). Depremlerden etkilenen öğrencilerin deprem sonrasında birçok konuda desteğe ihtiyacı vardır. 17 Ağustos 1999 depreminden sonra Milli Eğitim Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) uyguladıkları psikososyal okul projesi ile öğrenci, öğretmen ve velilere eğitim vermiştir. Verilen eğitimler sonucunda bazı psikolojik olayların etkilerinin daha kolay atlatılması sağlanmıştır. Doğal afetlere ve bunlar içerisinde Türkiye’de en çok meydana gelen depremlerin zararlarının azaltılması ve afet eğitiminin bilinçli bir şekilde gerçekleştirilmesinde öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir (Öztürk, 2013).

Yine araştırmada yöneticilerin görüşlerinden yola çıkarak afet sürecinde karşılaşılan sorunların çözümleri ile ilgili okulla okul yöneticilerinin kullandığı stratejinin sosyal ve sportif faaliyetler olduğu görülmüştür. Bunun yanında okul yöneticileri; tüm sınıflarla ortak etkinlikler yapma, afetler ile ilgili eğitimler verme, psikolojik destek uygulamaları yapma ve öğrencilerle bire bir iletişim kurma gibi uygulamalar gerçekleştirmişlerdir. Sportif faaliyetler çocukların psikososyal gelişimlerinde ve ortaya çıkabilecek sosyo-kültürel problemlerin çözümünde yardımcı olabilir. Çünkü sportif etkinlikler bir sosyalleşme aracı olarak kabul edilmektedir. Spor, çocukların ve gençlerin gerek sosyal gerekse ahlaki değerlerin kazanması açısından uygun bir ortam sunmaktadır (Sağın ve Güllü, 2020).

Tüm doğal afetlerde olduğu gibi depremlerde insan ve toplum hayatında çok büyük problemler çıkarabilmektedir. Bu problemler ile başa çıkma konusunda eğitim kurumlarına dolayısı ile öğretmen, okul yöneticileri ve diğer eğitim paydaşlarına önemli görevler düşmektedir. Bu kapsamda okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve velilere afet eğitimi konusunda bilgiler, eğitimler verilmesi, okulların rehberlik servislerinin afet sürecinde daha etkin kullanılması, tüm öğretmenlere ve yöneticilere afet sonrası psikolojik destek eğitimleri verilebilir. Bunun yanısıra eğitim politikaları oluşturulurken sahadaki paydaşların yaşadığı sorunlar kapsamında görüşleri alınabilir. Öğrenci ve ailelere psikolojik destek programları geliştirilebilir.

Yazarların Katkı Oranı

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

Çıkar Çatışması

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- AFAD. (2014). *Açıklamalı afet yönetimi terimleri sözlüğü*. Erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (15. Baskı). Pegem Akademi.
- Demirkaya, H. (2007). İlköğretim 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin depreme yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 37-49.
- Deprem Dairesi Başkanlığı. (2023). *Kahramanmaraş depremleri ön değerlendirme raporu*. Erişim adresi: https://deprem.afad.gov.tr/assets/pdf/Kahramanmaras%20%20Depremleri_%20On%20Değerlendirme%20Raporu.pdf
- Erskine, R. G. (2018). *Relational patterns, therapeutic presence: Concepts and practice of integrative psychotherapy*. Routledge.
- Gencer, E., Kesbiç, K., ve Arık, B. (2021). *Covid-19 etkisinde Türkiye’de eğitim*. TÜSİAD.
- Kadioğlu, M. (2007). *Afet yönetimi: Beklenmeyeni beklemek, en kötüsünü yönetmek*. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Karabulut, D., ve Bekler, T. (2019). Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368-376. <https://doi.org/10.21324/dacd.500356>
- Kring, A. M., ve Johnson, S. L. (2015). *Anormal psikoloji, Muzaffer Şahin (Çev. Ed.)*. Nobel Yayınevi.
- Kurt, E. ve Gülbahçe, A. (2019). Van depremini yaşayan öğrencilerin travma sonrası stres bozukluğu düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 957-972. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/49603/617188>
- İlgar, S. C. ve İlgar, M. Z. (2014). Nitel veri analizinde bilgisayar programları kullanılması. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 31-78. Erişim adresi: <https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12436/159>

- Maden, S. (2023). 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş'ta yaşanan depremler ekseninde Türkiye'de deprem haberciliğine bakış: Prof. Dr. Süleyman İrvan ile söyleşi. *Etkileşim* (11), 406-420. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2023.6.11.202>
- MEB. (2023). *Depremden en çok etkilenen 4 ilde eğitim öğretime kademeli olarak başlanacak*. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/depremden-en-cok-etkilenen-4-ilde-egitim-ogretime-kademeli-olarak-baslanacak/haber/29406/tr> Erişim tarihi: 20.05.2023
- MEB. (2023). *Tüm Türkiye'de eğitim öğretime 13 Şubat'a kadar ara verildi*. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/tum-turkiyede-egitim-ogretime-13-subata-kadar-ara-verildi/haber/28950/tr> Erişim tarihi: 20.05.2023
- Medium. (2023). *Raporlardan özetlerle 6 Şubat depremleri*. Erişim Adresi: <https://medium.com/imeceplatformu/raporlardan-%C3%B6zetlerle-6-%C5%9Fubat-depremleri-f7ffcc512eb9> Erişim tarihi: 29.07.2023
- Meriam, Ş. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*, Selahattin Turan (çev. Ed.). Nobel Yayınevi.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*, SAGE Publications
- Öztürk, M. K. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimleri üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 308-319. Erişim adresi: <http://efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/149-published.pdf>
- Pigozzi, M. (1999). *Education in emergencies and for reconstruction: A developmental approach*. New York: United Nations Children's Fund Working Paper Series.
- Sağın, A. E., ve Güllü, M. (2020). Suriyeli öğrencilerin okula uyum süreci; Sportif etkinliklerin rolü. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(3), 86-99. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunibesyo/issue/57066/748230>
- SBB. (2023). Kahramanmaraş ve Hatay depremleri raporu. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Mart 2023. Erişim adresi: <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaraş-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf>
- Sinclair, M. (2007). Education in emergencies: Commonwealth education partnerships. *Nexus Strategic Partnerships*, 52-56. Erişim adresi: <https://citeseer.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.465.9965&rep=rep1&type=pdf>
- Şipal, Y. Z. (2023). 6 Şubat 2023 depreminin afet yönetim ve deprem lojistiği açısından değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2), 821-825. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub /ikcusbfd/issue/ 78150/ 1267773>
- Telli, S. G., ve Altun, D. (2023). Türkiye'de deprem sonrası çevrimiçi öğrenmenin vazgeçilmezliği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 125-136. <https://doi.org/10.32329/uad.1268747>
- Tsai, C. C. (2001). Ideas about earthquakes after experiencing a natural disaster in Taiwan: An analysis of students' worldviews. *International Journal of Science Education*, 23(10), 1007-1016. <http://dx.doi.org/10.1080/09500690010016085>
- Turhan, C. E. (2022). *Deprem*. İstanbul: Öncü Yöneticiler.

- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 24(24), 543-559.
- Vikipedi. (2023, Haziran 02). *Korku*. Vikipedi Özgür Ansiklopedi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Korku>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2000). *İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin deprem öncesi ve deprem sonrası öğrenme ve öğretme başarıları ile deprem sonrası oluşabilecek değişiklikler*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.